

Advies 19 **Europees vaccinatie- en testpaspoort**

Begeleidingscommissie Digitale Ondersteuning Bestrijding Covid-19

26 April 2021

Inleiding Begeleidingscommissie

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft een Begeleidingscommissie ingesteld die de Minister zal adviseren over digitale ondersteuning bij de bestrijding van Covid-19. De begeleidingscommissie brengt naast gevraagde adviezen ook ongevraagde adviezen uit.

De Begeleidingscommissie heeft in eerdere adviezen aanbevelingen geformuleerd voor vaccinatiebewijzen. De Europese Commissie heeft aangegeven op korte termijn een certificaat¹ uit te reiken waarin de volgende gegevens zijn opgenomen: (1) vaccinatie en/of (2) recent Covid-19 testresultaat en/of (3) een status dat iemand van Covid-19 genezen is. Het doel is om de Digital Green Certificate in de zomer van 2021 te lanceren. De Begeleidingscommissie adviseert om met spoed afspraken te maken over data-minimalisatie, de beveiliging van internationale uitwisselingen, en hier ook standaarden voor digitale toegankelijkheid in mee te nemen. Daarnaast raadt zij – bij de huidige stand van kennis en wetenschap - hiërarchie in het gebruik van bronnen voor een dergelijk bewijs af. Men zou zich in dit stadium moeten beperken tot alleen vaccinatie- en testbewijzen.

(1) Nederlandse online dossiers op orde én continu geactualiseerd

De Digital Green Certificate² beoogt verschillende soorten gegevens beschikbaar te stellen aan burgers, variërend van een test- of vaccinatiebewijs tot een verklaring dat een persoon genezen is van Covid-19, om aldus hun “veilige” status binnen Europa aan te kunnen tonen. Dit veronderstelt dat de lidstaten, inclusief Nederland, hun digitaal register op orde hebben om op basis daarvan Green Certificates uit te kunnen geven. Bovenstaand systeem kan alleen goed functioneren als gegevens *continu* worden geactualiseerd, wat betreft vaccineren en testen, en zeker wat betreft eerder doorgemaakte SARS-CoV-2 infectie. De vraag is echter hoe en waar deze drie verschillende type gegevens in Nederland beschikbaar zijn en verwerkt gaan worden. Het ligt voor de hand dat het RIVM daarbij een centrale rol zal spelen.

(2) Toestemmingen

Op dit moment wordt bij vaccinatie gevraagd of betrokkenen toestemming geven voor overdracht van hun vaccinatiegegevens aan het RIVM ten behoeve van onderzoek. Als deze vaccinatiegegevens bij het RIVM ook de basis gaan vormen voor Green Certificates, is het vereist dat betrokkenen hiervoor ook apart toestemming zal worden gevraagd. Dit houdt in dat een toestemming voor verstrekking aan het RIVM voor het doel van een certificaat apart van een toestemming voor verstrekking aan het RIVM voor het doel van onderzoek wordt gegeven. Er mag voorts geen afhankelijkheid tussen beide toestemmingen ontstaan. Dat wil zeggen dat een betrokkene volledig vrij dient te zijn om geen toestemming te verlenen voor onderzoek, maar wel in aanmerking komt voor een certificaat. Uiteraard dient voor iedere verdere verwerking door het RIVM voor een ander doel opnieuw toestemming gevraagd te worden. Bovendien moet toestemming te allen tijde kunnen worden ingetrokken. De begeleidingscommissie adviseert de minister daarnaast om de samenleving concreet en helder duidelijkheid te geven over de gegevensverwerkingen die in Nederland nodig zijn ten behoeve van het beoogde Green Certificate.

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_1181

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_21_1187

(3) Data-minimalisatie en beveiliging

Tegelijkertijd adviseert de commissie om extra aandacht te schenken aan data-minimalisatie en beveiliging van gegevens van Nederlandse burgers. De commissie is van mening dat de uiteindelijke technische oplossing in staat moet zijn om te verbergen welke onderliggende bron gebruikt is om een 'groene vink' weer te geven in de Green Pass. Vaccinatie- en negatieve testbewijzen (van beperkte geldigheidsduur) moeten daarbij als gelijkwaardig beschouwd worden. Wat aan een groene vink ten grondslag ligt hoeft een controleur niet te zien.

De informatie verstrekt vanuit het Europese eHealth Netwerk over de Digital Green Pass lijkt te tonen dat met het gebruik van deze Digital Green Pass een persoon genoodzaakt is om zich te identificeren bij toegangscontroles. De commissie merkt op dat een identificatieplicht niet voor alle voorgestelde toepassingen van de Digital Green Pass proportioneel is. Een Digital Green Pass met selectieve openbaarmaking van persoonlijke gegevens zou het een flexibeler instrument kunnen maken, waarin ook een gebruiksmodus zonder identificatieplicht denkbaar is. Verder wordt gesproken over een Europese Gateway waarvan de functionaliteit niet duidelijk beschreven is. De commissie wil benadrukken dat het niet zo moet zijn of lijken dat voor het realiseren van een Digital Green Pass, Europese partners een database met gegevens van individuele Nederlandse burgers raadplegen. Dit is ook niet nodig: de QR code zou alle benodigde individuele informatie moeten bevatten, op een privacy-vriendelijke manier.

(4) Gebruik een digitale handtekening die traceren onmogelijk maakt

De informatie die de QR-code bevat moet digitaal ondertekend zijn, om authenticiteit en integriteit van de deze informatie te garanderen. De commissie begrijpt dat de Nederlandse CoronaCheck app een privacy-vriendelijke handtekening gebruikt die het koppelen van het meermaals gebruik van de QR-code op verschillende locaties uitsluit. De commissie adviseert de minister om erop aan te sturen dat ook het Europese Green Certificate een dergelijke privacy-vriendelijke handtekening gebruikt. Daarbij hoopt de commissie op maximale compatibiliteit tussen de Nederlandse CoronaCheck aanpak en het Europese Green Certificate.

(5) Beperking tot alleen vaccinatie- en testbewijzen als bron voor certificaat

Vanuit medisch en ethisch perspectief, raadt de commissie af om het aspect van doorgemaakte ziekte, daadwerkelijk als derde bron te gebruiken voor een toegangsbewijs in de green pass. Thans is (nog) onvoldoende bekend over hoe lang iemand eventueel beschermd is na een doorgemaakte SARS-CoV-2 infectie. Voorts zou het onomstotelijk aantonen van een doorgemaakte infectie het zorgsysteem, waaronder huisartsen en laboratoria, onder druk zetten om (serum)testen te laten uitvoeren die een doorgemaakte infectie bevestigen. De commissie raadt een hiërarchie in het gebruik van bronnen voor een groen vinkje dus sterk af waarbij, zoals gezegd, vaccinatie- en negatieve testbewijzen (van beperkte geldigheidsduur) als gelijkwaardig beschouwd moeten worden, ook om te vermijden dat mensen die zich niet willen of wegens medische redenen niet kunnen laten vaccineren onder druk worden gezet.

(6) Toegankelijkheid

Onverlet welke digitale toepassing in Nederland gebruikt zal gaan worden voor de Europese Green Pass, moet deze uiteraard voldoen aan (Europese) standaarden voor digitale toegankelijkheid³ zodat deze door zoveel mogelijk mensen goed gebruikt kan worden. Dit verhoogt de effectiviteit en het draagvlak. De commissie constateert dat momenteel de discussie vooral gaat over de digitale variant van een Green Certificate, maar wil hierbij benadrukken dat het ook belangrijk is een toepassing te realiseren voor mensen die alleen gebruik willen, moeten of kunnen maken van een niet-digitale variant. In alle gevallen dient aandacht te zijn voor toegankelijkheid, begrijpelijkheid en betaalbaarheid van de toepassingen van de Green Certificate, en dient toegankelijke ondersteuning voor gebruikers met vragen of problemen te worden ingeregeld.

³ Zie ook: 'Besluit digitale toegankelijkheid en Europese standaarden voor digitale toegankelijkheid' (<https://www.communicatierijk.nl/vakkennis/rijkswebsites/verplichte-richtlijnen/digitale-toegankelijkheid>)